

Alexandru BORDIAN (n. 18 iunie 1988, la Ocnița, Republica Moldova) este scriitor și jurnalist. A debutat cu romanul *Casa Inglezi*, Paralela 45, 2018, distins cu Premiul Municipal pentru Tineret (categoria Literatură) și Premiul revistei de proză și arte vizuale „Quadrat” pentru „cel mai bun debut al anului”. Tot în 2018, a fost nominalizat pentru premiul „Tânărul Prozator al Anului” în România și la Festival du Premier Roman din Chambéry, Franța. Marius Chivu (în *Dilema Veche*) a inclus romanul *Casa Inglezi* în lista celor mai bune debuturi literare ale anului 2018 din România. Din 2018 Alexandru Bordian este jurnalist la Radio Europa Liberă.

Alexandru Bordian

Casa mai multor primăveri

roman

R o t o n d a

CARTIER

Cuprins

Prolog	9
UNU	11
1	13
2	14
3	16
4	17
5	20
6	23
7	28
8	31
9	33
10	36
11 GRĂIEȘTE ȚAPUL	38
12	41
13	45
14	46
15	48
16	51
17 GRĂIEȘTE VERA BERNAZ	53
18	55

DOI 57

1 **LBRIS** | We know 59

2 **books** 61

3 63

4 65

5 67

6 68

7 70

8 74

9 MENDEL PORTUGALI VINE CU DARURI

LA ZAVATIN 77

10 79

11 O ZI DIN VIAȚA LUI MENDEL PORTUGALI 81

Mendel Portugali

Relatarea lui Bordian 83

 O viață pe care nimeni n-o mai are. 85

 Vila Borgo Vico. 89

 Orgie pentru oligarhi sau cum se distrează

 cei mai bogați oameni. 90

 O petrecere cu sfârșit trist. 94

 Viața celui mai bogat om din Europa. 96

 Bordian în căutarea lui Mendel Portugali. 98

 Al șaptelea perete. 100

 Încheiere. 102

12 103

13 GRĂIEȘTE VERA BERNAZ 104

14 107

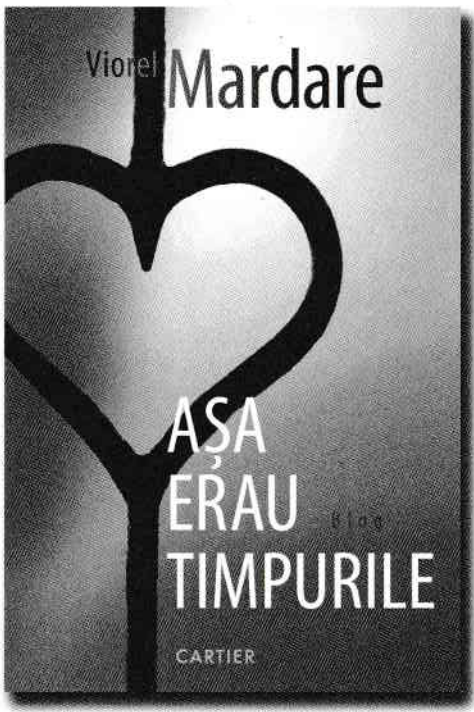
15 GRĂIEȘTE MENDEL PORTUGALI 108

16 110

17 111

18 123

19 124

Așa erau timpurile, de Viorel Mardare

„Postarea de ieri mi-a demonstrat cât de intoleranți pot fi oamenii care luptă pentru toleranță.”

Viorel MARDARE

Era o lungă vacanță de vară, iar tatăl meu, fericit, deschidea sticle de Fanta și ne stropea cu bule portocalii: fșșșșșșșșș.

Înainte să fug din casă, l-am văzut cum înota printre sloiuri de gheață. La ieșirea din bazin a mai cerut o Fanta, i-au adus-o în frapieră, iar el nu mai lăsa bacșiș. Când veni timpul să achite consumația, nu găsi niciun sfanț, oricum, nimeni nu ar fi luat bani de la un președinte arestat.

Patruzeci de chinezi mâncau ficat de vită pe peluză, aveau canistre cu sânge de pește, aveau pungi cu măruntaie de taur, nimeni n-a îndrăznit să-i alunge. Patruzeci de chinezi făceau de-ale gurii pentru tata, au adus în poalele lor știuci, tuguni și hucho taimen, au aruncat peștii pe jărat și au spus lingușitor: diseară vom afuma slănină, domnule, să ai slănină e o virtute, o adaptare, o putere sfidătoare, un om cu rezerve!

Tatăl meu avea o casă, oriîncotro mergea, el avea o casă și un frigider cu Fanta, iar în acea seară a refuzat slănina, nici de tărie nu s-a atins. Patruzeci de chinezi s-au apropiat de tatăl meu, îi strângeau mâinile, alungau țăntarii din jurul lui, dar el le-a întors spatele, i-a lăsat cu brațele în aer. Unul dintre chinezi, iritat de indiferența președintelui, a strigat în urma lui: domnule Zavatin, îmi amintești de dovleacul din copilărie pe care nu l-am înghițit niciodată.

Mai târziu, a telefonat un străin, era sub porțile casei, îl urmăream de la geam, am ridicat receptorul, tipul voia să verifice facturile de gaz. Dar azi nu am chef, am grăit, iar străinul a zis: atunci voi veni mâine, și n-a mai scos o vorbă.

Am ieșit în curte tăcând, cu telefonul la ureche, am vrut să văd dacă străinul va pleca sau, totuși, va veni din nou la poartă, nu voiam să fiu luat prin surprindere, dar deodată, bărbatul, a strigat în receptor: gazul, de cinci luni nu l-ați plătit, luați măsuri, iar eu, Lazăr, mi-am scuturat mânecile, mi-am aranjat părul, mi-am dres glasul și i-am spus: domnule, cinci luni de vară nu-i o veșnicie.

2

Când am ieșit din casă, m-am întrebat: oare voi rezista printre acești oameni fără să-i iubesc?

Atunci strugurii erau în pârg, furnicile plesneau de la o vară prea lungă, peste mine veneau femei cu poame apoase, eu le mințeam că fructele nu-mi fac bine, iar ele înțelegeau că sunt un fugar. Simțeam cum tristețea mă prindea de încheieturi, de parcă eram în vreme de război, simțeam singurătatea în sfârcurile coastelor, în cununa măselelor, în sfârcul nasului, în rădăcina urechilor, în sfârcul urechilor, în ochiul ochiului.

Primii oameni pe care i-am întâlnit au fost moldovencele, ar trebui să-ți fie rușine că ai ieșit bolnav din casă, mi-au grăit. Ne-am măritat cu bărbați lacomi, am avut case mari cu obloane verzi, dar am avut și tuberculoză. Moldovencele tăiau felii de pâine și-mi dădeau să le mănânc. Erau neliniștite și mă atenționau: să nu înghiți aluat nedospit, dar eu le ziceam: nu vă faceți griji, niciodată nu aş mânca plămadă crudă, iar ele: da, dar te-am văzut cum bei Fanta, și dacă prăjești cartofii cu unt, te poți îmbolnăvi de sifilis, dar de mănânci pâine cu miere – îți trece.

Voi sunteți moldovencele, am spus fericit, vecinele noastre; iar tu ești Lazăr, au chicotit ele. Noi, femeile singuratice, îți vom spune:

până la treizeci de ani să nu mănânci în case străine, bărbații noștri au mers patruzeci de zile cu trenul și au murit în Port Arthur. Toți credeau că soții noștri sunt ruși, dar numai moldovenii pot muri atât de repede. Noaptea visăm incendiile în care s-au stins bărbații noștri, unora li-e ursit să divorțeze de femei cu ochi albaștri, iar altora li-e sortit să se însoare cu moldovence.

Am stat nouă zile în băile femeilor singuratice, au încercat să mă vindece, – și dacă nu ai zile, îmi spuneau ele, vei muri în a zecea zi. Femeile alea guralive numeau splina de porc: iarnă, – și dacă splina porcului era mare, era și iarna mare. Uite ce iarnă mare îți prăjim în ulei de olive. Moldovencele mi-au adus slănină delicioasă, slănină trandafirie, slănină moale, cu aromă de fum și fân de țară, o tăiau felioare, o tăiau felioare subțiri, o tăiau felioare untoase, le întindeau pe coji crocante de pâine, eu mușcam lacom, ele se tânguiau, am fost niște soții fidele, iar eu le ziceam: am fugit din casa tatălui meu.

Moldovencele mă lăsau să le sărut, îmi ziceau: să nu ne dai aur moale în gură. Cu ochi căprui și cu ochi albaștri mi-au spus: soții noștri voiau să umple China cu zahăr. Bărbații noștri au fost lacomi, aveau fabrici de zahăr în Moravia, dar voiau să aibă și în Port Arthur. Dacă împuști o coțofană, îți salvezi bărbații de la moarte, dar noi nu am găsit coțofene. Și nu mori dacă vara numeri macii înfloriți, iar în Port Arthur nu erau nici maci și nici vară.

În noaptea în care am rămas văduve, vulpile au încărunțit și plângeau ca niște copii. Disparația soților a provocat ridicarea prețului la zahăr, iar aceasta a dus la căderea unui despot în Asia Minor, este a cincea oară în istorie când zahărul doboară un dictator. Conceptul despre sincronicitate a fost introdus în anii '20 de către Jung, noi, moldovencele, putem să facem legătura dintre nenorocirile noastre moldovenești și nenorocirile despotilor.

Când iepele au băut apă din urmele lăsate pe zăpadă, am înțeles că ne-au murit bărbații. Numai noi, moldovencele, plângem cu lacrimi de aloe. Numai noi, moldovencele, vedem deșerturi de

nisip pe cerul înstelat. Numai noi, moldovencele, ne ruinăm restanțele ca să-i deplângem pe soții noștri morți din lăcomie. Da, avem cești din care apa nu se prelinge niciodată, dar astfel de cești au toate moldovencele. Noi nu suntem vrăjitoare. Din lut și busuioc nu facem sânge. Acum, când avem soții morți, ne încălzim rochiile la soare și le îmbrățișăm ca pe niște bărbați vii. Acum, când avem soții morți, ne vom aprinde țigări Lucky Strike și te vom asculta până mâine, Lazăr.

Și eu, Lazăr, plutind în cada cu ceai și lămâi, am grăit pentru moldovence, le-am povestit totul, am început de aici.

3

Stau în casa moldovencelor și-mi amintesc cum mama fugea și râdea în hohote, cu părul pubian blonziiu, cu mușchi elastici, era mama mea, nespun de sănătoasă, iar eu mă prefăceam că dorm.

Dragi doamnelor și doamnelor, mama nu era femeia vinurilor, dar ne-a trezit în miezul nopții, urla cu glas adânc, speriată de un coșmar urât mirositor, și-a revenit, s-a spălat pe față și a băut un ceai alb.

Nu dansez de la ora opt și până la zece, dar aveam plapuma udă sub mine, părinții dormeau pe podele, sub icoana Fecioarei Maria. Dinspre mama venea mirosul tinereții, iar pe haine se lăsase prima brumă de mucegai.

Așa cum stau în ceai, iar voi îmi aduceți lămâi cu gura, sunt sincer cu voi, moldovencelor, tatăl meu are o casă mare, cu multe umbrele, o casă cât un hotel care stârnește invidia amărăților. Când i se terminau banii, dădea camere cu chirie, soții Galata au venit primii, în luna iunie, însoțiți de cinci câini, au spus că ne vor plăti dublu, aveau tălpile reci, noi i-am primit cu căldură.

Și vă spun, femeii fără bacterii în gură, pe-atunci s-a născut fratele meu, Gabriel, un prunc roșu de doar șapte luni, plângea cât îl țineau băierile și au urmat zile de nebunie, zile de coșmar. În miezul nopții mă trezea urletul mamei, era în convulsii, se târa pe jos ca o râmă, mușca din săpunul de gudron până se deștepta din vis.

4

Țapul era un vameș bogat. Douăzeci de ani s-a pregătit de întâlnirea cu președintele Zavatin. Își făcea griji: dar dacă fotoaparatul se va bloca?

Vameșul avea un trening Nike. În el ținea să se îmbrace la întrevvedere. Și-a scris pe foaie o conversație imaginară cu președintele. Noaptea se trezea alert. Întrebările pregătite îi păreau proaste. I se năzărea cum i le adresa președintelui, dar Zavatin nu răspundea la niciuna. Țapul era înspăimântat de vedenii, începea să tremure și se învelea cu lână de oaie.

În miezul nopții părea absorbit de rugăciuni. Se apleca pios la pământ. Bombănea ceva sub nas. Lambada, soția vameșului, credea că soțul ei devenea reflexiv și religios, dar el, de fapt, făcea exerciții de respirație, ca să nu-și trădeze emoțiile atunci când îl va întâlni pe Zavatin.

— De ce nu dormi, ieduțule? îl întreba Lambada.

— Am dat apă curcanilor, lua altă vorbă vameșul.

Apoi deschidea un sertar, scotea o foaie, o semna, o ștampila, o băga într-un plic nou și o trimitea lui Zavatin.

Țapul pune la îndoială propria dicție. Își antrena vorbirea cu creionul între dinți. Ținea să pronunțe curgător fiecare cuvânt. Să aibă precizie în toate replicile.

Țapul își imagina clipa întâlnirii cu președintele. Atunci va scoate monedele antice. Va spune că efigia lui Cezar seamănă izbitor de mult cu fața lui Zavatîn. Douăzeci de ani, zi de zi, a repetat cum să pronunțe complimentul, cu un soi de degajare artistică.

Dacă vor fi în sala de sport, unde președintele îi primește pe unii cetățeni, atunci Țapul va face tracțiuni la bara fixă. Va fi în treningul Nike. Îi va arăta toate trucurile. Îi va dovedi că e sănătos, că poate să-l slujească și are să-i spună ceva important.

Țapului i se nălucea întâlnirea cu președintele, i se năzărea cum pozează alături de Zavatîn. Dar, de fiecare dată, în vedeniile sale, vameșul se speria de propria frizură. Îi era oribilă. Pletele îi acopereau ochii. Țapul tresărea. Căuta șamponul cel mai potrivit, părul să i se facă sârmos, să-i stea ferm, să nu-i cadă peste față.

Dar cea mai fascinantă surpriză, zicea vameșul, vor fi curcanii. Domnul președinte îi va cumpăra pe toți. Dacă îi voi dărui, va crede că sunt un prostănac sau îl iau drept sărăntoc.

Cu ani în urmă, când Țapul proaspăt însurat a adus-o pe Lambada în taiga, i-a spus așa:

— Acum, soțioară, să mă speli pe cap și pe picioare.

— Ascultă, ieduțule, i-a spus Lambada, îți fac orice, absolut orice, dar pe cap și pe picioare nu te spăl.

Și Țapul a fost cea dintâi verigă din neamul său pe care soția nu l-a îmbăiat.

— Uite, ieduțule, a continuat ea, am mai avut un soț, unul care pleca în fiecare seară la mama lui, rămânea acolo peste noapte, iar când venea dimineața, îmi spunea că-s proastă. Dar de ce mă numea așa? Eu îi duceam sărăcia, mâncam pâine cu cartofi!

Țapul nu voia să fie soțul ratat, a bătut în retragere, iar Lambada, ca să-l bucure, a invitat doi veterani ai celui de-al Doilea Război Mondial. Unul din Beijing, iar altul din Leningrad. Țapul i-a așezat la aceeași masă. Cei doi veterani nu au găsit de cuviință să vorbească între ei. După câteva pahare, veteranul din Beijing a ieșit să danseze cu Lambada, care era goală sub rochie. Încă de pe-atunci era o mare

perversiune să porți chiloți sub rochie. Celălalt veteran a privit lung la masa plină de curcani succulenți și i-a zis vameșului:

— Cum dracu' să te distrezi când Leningradul moare de foame?

— Mă tem că tovarășul dumitale din Beijing o duce mult mai rău fără un braț.

— Încetează, băiete, îl dojeni veteranul, lasă glasul ăsta de berbecuț, un veteran fără o mână își găsește nevastă, iar un veteran fără pulă nu are nicio șansă. Uite-l pe chinez cum dansează – un calic, dar cu pula sculată.

Țapul nu înțelegea de ce în taiga era mâncare, iar în Leningrad – nimic. Atunci vameșul a trimis unsprezece mii de curcani în capitala de nord. Cine împiedica operațiunea de alimentare a leningrădenilor, acela avea să fie împușcat. Chiar și porcii din Barcelona erau hrăniți cu portocale, iar laureații premiului Stalin nu aveau de-o pâine. Alte orașe lihnite de foame erau Kuibîșev, Ijevsk, dar cazul Leningradului era mai dramatic.

Atunci nu mai avea importanță că la Paris, pe strada Marie-Rose, în casa nr. 4, a trăit Lenin, iar în casa nr. 2 a locuit Inessa Armand. Chiar și Lenin a trăit la Paris. Dar Lenin nu va ști niciodată în ce s-a transformat Leningradul.

Pe patul de moarte, Andropov, liderul țării, a zis că foametea din Leningrad este un mit, iar povestea despre Stierlitz este o ficțiune. Țapul chiar credea în existența lui Stierlitz. Andropov însă mereu spunea lucruri triste.

— Dar, domnule, se revolta vameșul, dacă foametea este un mit, dacă Stierlitz este o ficțiune, poate și preaiubita republică este o țară falsă?

Apoi, au trecut douăzeci de ani și Țapul s-a declarat adept al dietei franțuzești: nu vreau carne de porc, nu vreau jumări, dar Lambada a sărit în apărarea slăninii: linteă cere grăsimi, orezul cere grăsimi, cartoful cere grăsimi. Lambada i-a spus Țapului să termine cu dieta franțuzească, să uite de busuioc, de curcani crescuiți în aer liber:

— Ieduțele, chiar și teroriști, în lumea asta, sunt mai mulți decât vegetarieni!

Taigaua putea înghiți Franța, iar Țapul nu o mai putea înghiți pe Lambada.

— Poate slănina e mai bună decât dieta. Poate Stierlitz și foamea din Leningrad sunt mituri. Poate preaiubita noastră republică este o ficțiune. Dar președintele e adevărat. Zavatin are sânge și are o casă!

Vameșul voia să-și ceară iertare de la fostul său șef. Ținea să-i spună președintelui ceva ce numai el, Țapul, cunoștea. Dar, înainte de toate, o să-i trimită o factură.

— Scumpa mea, Țapul își strecură mâna sub rochia Lambadei, e adevărat că în Barcelona e multă slănină?

— Bineînțeles, ieduțul meu, Barcelona e numai slănină.

5

Tata avea treizeci și unu de ani, pielea de adolescent, de o finețe feminină, începu și el să urle în somn. L-am găsit cu picioarele pe pat, dar cu fața pe podele, din gură îi ieșeau spume, scotea un plâns amestecat cu horcăială, mugea în spasme, se îneca în bale, se târa pe jos, nu am rezistat în fața aceluia spectacol, am leșinat.

Mi-am revenit repede, dragi moldovence, dar tata nu putea să-și deschidă gura, avea buzele înclieate, limba umflată, nu putea vorbi, în noaptea următoare am văzut cum suga de la sânii Mariei din icoană.

Psihiatrii nu cunoșteau rădăcina anomaliei, ziceau că e o duhoare fantomă, o nălucire olfactivă, dar nu era o năzărire obișnuită, ci o halucinație colectivă, mama și tata ingurgitau aminazină, haloperidol, doze de douăzeci de miligrame pe zi, apoi au trecut la

Clopixol, dar și la soluții neortodoxe cu marijuana, cocaină, pastile homeopatice aduse prin contrabandă. Un vraci și-a scufundat palmele în mama, dar fără schimbări, psihologii erau niște șarlatani, garantau vindecări în baza metodologiei lui Karl Spencer Lashley.

Ai mei mugeau noaptea, iar eu îmi îngrijeam cămașa, o spălam încet, cu detergent, apoi o clăteam în două ape, noaptea se usca, iar dimineața, înainte să se trezească părinții, o călcam, tata m-a învățat să-mi calc ideal cămașa, mama o împătorea. Ritualul de abluțiune mă istovea, aveam pungi sub ochi, dar spălând, uitam de convulsiile părinților.

Într-o noapte, mama râdea în somn, iar tata, în schimb, țipa în reveriile sale, apoi, dintr-o mișcare, a înșfăcat farfuriile de pe noptieră și, învârtindu-se în cerc, le arunca, părea că se apără de cineva, tremura tot, a căzut în pat, vlăguit, ud learcă, tatăl meu.

O farfurie i-a spart mamei țeasta, țipa de durere, căuta să aprindă lumina, îl striga pe tata, dar el dormea mort, după ce l-a palmuit bine, abia atunci l-a trezit, tatei îi tremurau degetele, a dezinfectat rana, apoi a chemat ambulanța, de la o zi la alta, mama vedea tot mai încetoșat.

Părinții urlau, era cu neputință să dormi în aceeași casă cu ei, lingeau podelele, își prindeau limbile cu lingurile, abia spre dimineață dormeau fără spasme, farfurii pe noptiere nu mai lăsau.

În altă noapte m-a trezit o adiere, o boare, o duhnire de moarte precoce, nu-mi dădeam seama ce era, mațul de porc era balsam de trandafir pe lângă emanația aia, stați să vedeți, aveam multe perne, așa că am construit o mică baricadă în jurul meu și mi-am îngropat capul în cearșaf, speram să-mi omor nasul și să adorm, geamurile erau oricum deschise, dar nu puteam să pun geană peste geană și m-am ridicat să văd dacă Doamne ferește să fi intrat în casă vreun șobolan care să fi murit pe sub pat. Nu am găsit guzganul, dar situația devenise clară, duhoarea venea de la bubele negre apărute pe gâtul tatei, mai târziu a venit domnul Galata și a început să povestească istoria cânepii ca să sperie bolile și bubele.

Mama și tata îi dădeau lapte înăcrit fratelui meu, din lenea de a căuta lapte proaspăt, îl spălau cu apă rece într-un lighean, micuțul se îneca în muci, iar părinții stăteau paralizați, se plângeau că se termină zahărul.

Am mers la chiriașul nostru, în camera lui era o femeie, mi-a grăit așa: uneori, când mă plictisesc, îmi miros buza de sus, – sunt doamna Galata, – și mi-a dat lapte de iapă. Acea doamnă, destul de încrezută, mi-a spus: îl vom spăla pe Gabriel cu apă sfințită, cine botează copii este scos din iad.

Țin minte cum mama s-a ridicat somnambulă din pat, l-a trezit pe micuț și l-a îmbrăcat într-o salopetă galbenă, l-a luat de mână, au intrat în cușca mare a câinilor, am observat cum mama a ieșit de-acolo, dar fără fiul ei, tata s-a repezit cu o umbrelă roșie, a pocnit câinii din jurul lui Gabriel. Doamna Galata, înfuriată rău, a strigat, câinii sunt pâinea lui Dumnezeu, dar tata i-a zis: voi face jumări din javrele tale. Chiriașa aruncă găleata la picioarele lui tata, lunaticilor, a spus, dacă plecăm noi, muriți de foame.

Tata i-a zis lui Galata: să-ți muți dulăii în subsol, iar chiriașul, nițel jenat, a murmurat: îți mulțumesc, Zavatin, câinii noștri au noroc, trebuie că ești un om bun, Zavatin, ești cel mai bun, ești cel mai bun om, e o mare bucurie, să ne ierți, Zavatin, câinii noștri niciodată nu s-ar atinge de copiii voștri, sunt foarte blânzi, cel mai mult le place brânza, nu s-ar atinge de copii, dar dacă vrei, vom lega și gurile pantofilor, vom lega și boturile câinilor, și javrele nu vor mai căska, pe copilași nu-i vor mușca, iar tu ești cel mai bun om, Zavatin, câinii noștri nu sunt monștri, câinii ăștia ne plătesc chiria.

Țapul, îmbătat de aerul pădurii, a băgat opt curcani în saci de mătase. A tăiat pânza în câteva locuri, le-a scos pliurile roșii afară. A legat sacii de crengile copacilor. Curcanii păreau jucării în pomul de revelion.

Țapul ghiftuia păsările cu nuci întregi. Azi vă dau câte două nuci, mâine câte trei, poimâine patru. Grăsuții mei patriarhi, le zicea curcanilor, veți fi ideali pentru președinte.

Spre rulota vameșului se îndrepta un grup de oameni. Hris-toase Dumnezeule, a suspinat Țapul, de curcani și de chinezi nu voi scăpa niciodată.

— Facturile de gaz, le-a cerut Țapul.

— Da, aici sunt, dar ne puteți spune de ce aveți nevoie de ele? s-au interesat chinezii.

— Cine nu poate plăti gazul în termen nu poate plăti nimic.

Demnitarul chinez, inițiatorul tratativelor, a spus:

— Sunteți un om ospitalier, iar noi avem whisky de cea mai înaltă calitate. Poate îl bem împreună?

La masă s-au așezat doar demnitarul și Țapul. Au dat dușcă pahar după pahar. Lambada și ceilalți chinezi stăteau în picioare, în jurul celor doi bărbați.

— Ce bine, a zis Țapul, stăm la aceeași masă, președinte.

— Dar nu sunt președinte, l-a lămurit chinezul, sunt un biet demnitar.

După două sticle, chinezul nu mai rezista, și-a cerut scuze, apoi și-a rugat soția să-i ia locul. Vameșul s-a revoltat:

— Am așteptat douăzeci de ani această întrevedere.

Țapul păli, trăia pe viu eșuarea unei întâlniri. Dar demnitarul o luase razna, alerga prin depozit. Soția chinezului a venit și l-a liniștit pe vameș:

— Se cuvine să beți mult, sunteți un oaspete deosebit.